

Előfizetési árak:	
Egész évre	12 ft.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:
Pletta Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
munkáltsáira vonatkozó felszám-
lamások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi Iroda:
Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-55 szám,
hová a lap szellemi részét, illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Sándor király és a szerb pártok.

Nagybecskerek, márczius 15.
(Befejező közlemény.)

A múlt év eseményeinek, a Nikolájevics-miniszterium idejében, ez elviselhetlenné lett pártanarchia után a dolgok természetes jobbrafordulása lett a következők következménye. Az április 17-iki királyi ukázzal a királyi szülők állampolgári jogai ismét érvénybe helyeztetek, illetve situáltak, minthogy Sándor királyi szülőknek e jogait a radikális skuptina a regnosság alatt minden törvényes megokolás nélkül konfiskálta. Nikolájevics akkori miniszterelnök minisztertanácsával egyetértve, május 9-én kelt királyi okirattal felfüggesztette az 1888-iki alkotmányt és ennek helyébe visszaállította az 1869-ikét. Haz okokat, melyek a Nikolájevics kabinetet erre indították, egyáltalán nem vizsgáljuk is, a következő történelmileg fontos, külföldön eddig talán nem ismert tény megkonstatálhatjuk, melynek valóságáért legmagasabb helyről eredő nyilatkozat és más magas állásban működő személyek tanúsága kezeskedik:

Sándor király és akkori miniszterelnöke, mielőtt ezt a két államkezdő végrehajtotta, biztosította magának és meg is kapta a szabadelvű és haladópart vezéreinek beleegyezését.

A pártokivüli Nikolájevics miniszterelnök kabinetjének fele liberálisokból állt. Egyikük, Zdravics tábornok, aki annak idején miniszter volt a Ruzsics-kabinetben és ma is tagja a Krisztics-miniszteriumnak, még azt is javasolta, hogy fel kellene függeszteni még az 1869-iki alkotmányt is, hogy Szerbia legalább néhány évig alkotmány nélkül kormányoztassék. Annak bizonyítékául, hogy nemcsak a szerb pártvezérek, hanem maguk a

* Lásd a Torontál márczius 15-iki 63. számát.

pártok is az 1869-iki alkotmány visszaállításának szükséges voltára nézve egyetértettek, azt a rendkívül számos vidéki deputációt — a népből, — lehet tartani, melyek többségükben szabadelvűekből és haladókból állva, az 1888. évi alkotmány felfüggesztését követő napokban, festői szerb-nemzeti öltönyeikben elárasztották Belgrád utcáit és az ifjú Sándor király előtt megjelenve, köszönetet mondtak neki, hogy Szerbiát és az uralkodóházat megváltotta „a szegyéntől és csufasztól, hogy felségcsa szülei ki voltak úzve”, — és köszönetet mondtak neki azért, hogy az országot megszabadította egy alkotmánytól, „amely forrása volt a belviszályoknak és tétlenségnek”.

Ezek a vidéki küldöttségek előbb pártvezéreikkel tanácskoztak és általuk szerkesztették meg vagy javították ki a királyhoz intézett beszédeket. E pártvezérek szokásszerű megbízhatlanságára jellemző az a furcsa tény, hogy a szabadelvű és a haladópart vezérei és képviselői, miután a király előtt köszönetet mondtak az 1888. évi alkotmány felfüggesztéséért, másnap már éppen az ellenkezőjét hirdették és írták.

A liberálisok azzal a határozattal kezdték, hogy nyílt harcra kell lépni a Nikolájevics-kabinettel és követelni az imént felfüggesztett 1888. évi alkotmány helyreállítását. Novakovic, Garasanin távollétében a haladópart főbizottságának egy ülésében megkísérelte Nikolájevics eljárást lehetőleg hevesen megtámadni és elítélni, de a bizottsági tagok más véleményben voltak és egyhangulag megbuktatták pártvezérük írásbeli előterjesztését.

Érhető tehát, hogy Sándor király az ily kétes politikai erőökkel diszeskedő pártvezérek közös közreműködésére nem számíthat, minthogy náluk éppen nem

szokatlan dolog az, hogy az uralkodónak adott szavukat egyszerűen nem tartják meg.

Ép ily rosszul áll a dolog a szerb pártok belső politikai életével. A radikális párt programja 1888-ig valóságos zagyva habarék volt, mely a legkülönbözőbb kívánatok és ígéretek keveréke volt. Ezek élén állt azon ígérlet, hogy le fogják szálítani az adókat és a hivatalnokok számát. A radikális párt eme értelmetlen és határozatlan kívánatainak Milán király 1888-ban, az ekkor létesült alkotmánnyal bizonyos alakot és határokat adott. Ez időtől fogva ez az alkotmány volt a radikális párt programjának alapja.

A szabadelvű és haladópart programja közt a valóságban soha sem volt nagy különbség.

HIREK.

Tájékoztató.

Márczius 18. Városi közgyűlés.
Márczius 24. A jótékony nőegylet közgyűlése.
Márczius 24. A tor. athl. klub házi viadala.
Május 16-19. Országos vásár.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— Városi közgyűlés. Nagybecskerek városának képviselőtestülete hétfőn f. hó 18-án délután 3 órakor tartja rendes havi közgyűlését.

— Az árvíz. A Béga a legutóbbi órákban Nagybecskereknél is rendkívüli magasságra dagadt, de azért immi-nens veszedelemtől nem kell tartani. Mindazonáltal Reitter v. kapitány, mintogy Bulyovszky műszaki tanácsostól, aki most Óteleken van, a víz folytonos áradásáról vett hírt, megtette a szükséges intézkedéseket, hogy az esetleg beálló veszedelem készületlenül ne érje a leginkább fenyegetett pontokat. A vágóhíddal

A „TORONTÁL” TÁRSZÁJA.

Márczius a szomszédban.*

— A „Torontál” eredeti társzája. —
Irtá: dr. Stassik Ferencz.

A szabad eszmék magvait széthordja a szél; elviszi a bércezes talajra és ha ott talál egy kis humust, megcsirázik; elviszi a posványos vidékre, ott elposhad és nem fogja meg; elviszi a szikes földre, és ha gyökeret ereszt is: csenevész növényt fakaszt; elviszi a televény földre: és ott terebélyes fává növekszik.

A mi márcziusunk életerős tölgy; a mi márcziusunk nem farsangi bohóság; hanem komoly, méltóságos, nemes kitörése az elfojtott, békóba vert szellemnek; a mi márcziusunk nem utcai gyerkőcök tüntetése; nem éretlen, rakoncátlan tömegek kiabálása, akik, mihelyt egy szuronyt látnak, amily gyorsan összeverődtek, époly gyorsan szétrebbennek. A mi márcziusunk nem szinpadai operettbeli felvonulás, amelyet görög tűz világít meg, hanem egy nemzet méltóságos, férfias tette, melyet ezer meg ezer hazafi vére szerzett meg és amely drámai befejezését ott lelta a világsíkon és az aradi Golgothán.

Mentől tovább távolodunk ama szent időtől, annál nagyobbak lesznek a dráma alakjai és ha majdan, talán száz év múlva, születik ennek a hibáiban és erényeiben egyaránt nagy fajnak egy Homerja: az bizonyára a mi dicső negyvennyolcaunkból választja ki hőseit és fogja elzengni Iliászát.

* Felolvasta a szerző a Magyar Olvasókör márczius 15-iki ünnepélyén.

De van a görögnek egy más nagy eposza is: a béka-egérharcz. A szabadság-mozgal-mának komikuma. — Ilyen békaegérharczok folytak le körülöttünk — a szomszédban: valóban méltók egy Blumauer csipőz tokára.

Ausztria fővárosa, a birodalmi és székvaros a farsangon kezdte. Kéjelgett a táncmulatságok élveiben, az Odeon és a Zeófiatermek gyönyörében. 1848 szökőév volt; február 29-én a „fel-nőt vakok” javára a becsi szocietas legmagasabb hősei Daum Elysiumában zarkörű előadást rendeztek. Az urak diszben, a nők izézes toillet-tekben jelentek meg; várták a császári ház több tagjának látogatását is. De a magas vendégek nem jöttek; elmaradásuk okát mindenki suttogta: február 24-én Párisban kitört a forradalom; Lajos Fülöp lemondott a trónról kiskoru unokája, a párisi gróf javára... Az Elysium és vendégei nem vették a dolgot komolyan; a föld alatti kalandos folyosókon hullámzó groteszk körmenet és a balettáncosnők elűzték a gondot. Még márczius 4-én is három nagy bál volt, amint a falragaszok hirdették: „Gyertyatenger az Odeonban! — Ausztria-ünnep! — 10000 gyertyalang! — A császári város összes karai es rendinek tiszteletére!” — De a mámorból való felocsúdás bekövetkezett; a szürke, sötét hamvazó szerda eltemette a farsangot gyertyáival és virágaival, a hivatalos lap megrökönyödvé kommentálta a párisi eseményeket.

A társadalom megjéjdt és mindenekelőtt az a része, amely legfőképpen: a pénz. Mindenki sietett megtakarított pénzét biztonságba helyezni, még a nemzeti banknak, z első osztrák taka-

rékpenziárnak se hittek, gazdag és szegény kiszedegette onnét értékeit.

Ezalatt keresztülvonult Németországban a papir forradalom. Német alaposzággal irt röp-iratokat szórtak szét Badenben: „Halál a zsarnokokra! Harcz a gazdagoknak! Le kell rombolni a veszedelmes hatalmat! Ha összeültök, ne legyen másról szó köztetek, mint az, hogyan kell forradalmat csinálni!” — Es bizony így is lön, a forradalom a röp-iratokban és a sörös kancsó mellett játszódott le.

Stajerországban a deákok kezdték a híres balettáncosnő, Lola Montez ellen való kravált és a csöcsélek folytatása. A párisi események híreire, utcai tüntetést rendezett a helytartó ellen; feltörte a városi fegyvertárat és elvit néhány rozsdás, kovás puskát. — A forrongó nép szemét kiszurtak a rendek egybehívásával és ígértek neki felelős, alkotmányos minisztert, teljes szabadságot, esküdtzékét, egy kis zsidó-emancipációt — és a nép tovább szűrosolta fehér sörét és ette fekete retkét. — Szászország élén, a könyvkereskedők és professzorok varasa, a szép Lipcse kezdte meg a papirforradalmat, amely, hogy milyen tudományos mederben folyt: már az tanusítja, hogy vezetői az egyetemi tanárok és a censorok voltak Poroszország az engedmények, az ígéretek mezébe bujt és hogy a kiúton burkus kívánásoknak élet vegye, már akkor hitette népét a „nagy német álmokkal, amik azután csak a vaskancellár keze alatt váltak valókká.

A német államok mozgalmainak könnyű és vértelen győzelmein felbuzdulva, Ausztriá-

szemkört levő körtöltést szakadatlanul őrzik és az Usztava környékén veszélyeztetett egynehány ház tövében serényen folytatják a védekezési munkálatokat. Ez utóbbi helyen már néhány kertet el is öntött a víz. — Ótelekről éjjeli tizenkettőkor feladott telegramm 316 centiméter vizállást tudat. Ma reggel hat órákor Bulyovszky műszaki tanácsos telefon-értesítése szerint már 319 cm. magasságot ért el a víz. Délben ismét egy centimétert növekedett. A nép roppant izgatott, de azért megadással hajlik meg a közigazgatási hatóság intézkedései előtt. Katonaság kirendelésére szükség nincs. Daniel alispán éjjel-nappal talpon van és személyesen vézeti a védekező munkálatokat. Délután három órákor vesszük a hírt, hogy az ár Ittebe alatt, a 35. és 36. kilométerjelző közti vonalon tizenkét méter hosszúságban áttörte a gátat s a szakadás mentén huzódó sibuliczai erdőt elöntötte. Ittebe nincs veszélyeztetve. A gátszakadás folytán a víz Óteleknél 14 centiméterrel apadt.

A fenyegető árvíz szomorú hírei után annál jobban esik hallanunk, hogy a megye északi részében, hála a „Felső torontáli ármentesítő társulat” vezetőinek gondos előrelátásának, semmi veszély nincs. E társulat, melynek akkora területről kell gondoskodni, mint a Maros felső részétől le Török-Becsére, oly kiváló szakértelemmel végezte munkálatait, hogy most is, míg másutt a rohanó ár ezer kéz fáradságos munkáját pusztítja, nyugodtan nézhet a jövő elé. A felső-torontáli nagy vizekről a mai délelőtti folyamán a társulat főmérnöke a következő táviratokat intézte Rónay Jenő főispán elnökhöz:

8 óra 30 perc.

A Maros jege tegnap Perjámos és Deszk közt több helyen felszakadva kisebb-nagyobb torlaszokba összezúszott. A bezdini felőrtorlasz delután lezudult, este a perjámosi erdőnél megrekedt sőt a vizet 466 centiméterre az 1888 iki viznél is magasabbra felszókkentette. Ezen torlasz ma hajnalban megindult s az időközben meglazult gresi torlaszt magával sodorva, a makói hidnál újra megtorlódott. Makó alatt a jég több kis torlaszban áll. A makói duzzasztott víz apadka magasságát el sem érve hat órákor kulminált. A beállott apadás a torlasz mielőbbi elnyomulását jelenti. A ma-

rosi vonal egész éjjel szorgos őrködés alatt állott.

Malina.

11 óra.

A makói jégtorlasz még áll ugyan, de inzulása minden perczen várható. Valamennyi maros menti víz mérsékelt apadását jelentik. — A perjámosi szakaszon a víz gyorsan vonul vissza a mederbe. Az ösventiványi zsilip helyeinek betömését ma nagy erővel kezdtük meg. Most, ez a legexponáltabb pontunk. A Tiszán a jég tegnap levonult.

Malina.

— Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Alexics Száva okleveles tanítót a czerpájai községi elemi iskolához egyelőre ideiglenes minőségben rendes tanítónak nevezte ki.

— Uj egyetemi tanár. A budapesti kir. magyar tudományegyetemen üresedésben volt magyar történelmi tanszékre a király Marczali Henrik magántanárt nevezte ki. Marczali Henrik most 39 éves és vagy tizenkét év óta a gyakorló gimnázium tanára. Számos apróbb értekezése és néhány tankönyve mellett főleg Magyarország története II. József korában című három kötetes munkájával aratott elismerést. Goldzieher Ignác és Schwarcz Gusztáv után ő a harmadik zsidó vallású egyetemi tanár.

— Balácsi József ünneplése. Egész csendben nagyszabású előkészületek folytak a nagybecskereki főgymnasium keblében, hogy Balácsi Józsefnek, az intézet nagy tudomány széles körökben kedvelt igazgatójának ezidei névnapiját a rendesnél nagyobb méretben üljék meg. A heteken át tartó tervelgetések eredménye, hogy márczius 18 án délután nyegyfel órákor hangverseny lesz a főgymnasium épületében, amelyre az intézet tanuló ifjúsága az ünnepezt igazgató barátait és tisztelőit és általában a nevelésügy híveit ez uton is tiszteltetel meghívja. A hangverseny műsora a következő:

1. Smith S. „Mártha” cz. operájából: „Fantaisie Brillante”, zongorán előadja Sárdy Elemér VIII. o. t.
2. „Magyar népdalok”, hegedűn, violán, gordonkán és zongorán négy kézre előadják Sárdy E. VIII., Rippka J. VI., Sztojanovics V. VII., Franz J. és Franz L. VII. o. t.
3. „Béka-hangverseny”, előadja a főgymnasium énekkara.
4. Rossini „Semiramis” cz. operájának „Nyitánya”. Előadja a főgymnasium zenekara.
5. Üdvözlő beszéd, mondja Grób Béla VIII. o. t.
6. Magyar népdalok, előadja a főgymnasium énekkara.
7. Bizet G. „Carmen” cz. operájának „Nyitánya”, zongorán négy kézre előadják Franz J. és Franz L. VII. o. t.

nak reformpártja, közvetlenül a trón szeméi alatt, szintén nyitabban merészkedett fellépni. Kossuth márczius 3-diki menyörgő beszéde, amelyet a pozsonyi kerületi ülésben a régi rendszer ellen tartott, — Bécsben is visszhangra lelt és az első ausztriai iparos egyesületet a császárhoz intézendő, szemérmes, dadogó és félénk hangú felíratra ösztökélte, amelynek azután az egyetem és a jogászok olvasóköre adott egy határozottabb és kevésbé virágos petícióban nyomtatékot.

Miután most már a férfiak kiadták a mér-güket, a fiatalság sem maradhatott hátra állam-bölcsességével. Hushagyó kedd éjjelén, a mikor ötödik óta a pajzán bohóság szokta jogaat subog-tatni, üt hét ifju az Alservorstadt „csillaghoz” címzett csapszékében, többnyire ötödéves orvosnö-vendékek és borozgattak, tréfálózta, évődtek, mó-káztak. Egyszerre az egyik fölkel és egy Salaman-der döngölés után így kiált föl: „Tudjátok mit, paj-tások, mi is menesztünk a császárhoz felíratot: innét a „csillagból!” — Az indítványt elfogad-ták, másnapra még mámoros fővel összejöttek, megcsinálták a felíratot, értekeztek jog-gászokkal és technikusokkal, és már jövő vasár-nap, márczius 12-én, készen volt a felírat, amely sajtó- és szólásszabadságot, tanszabadságot, pol-gári jogegyenlőséget követelt nemcsak Ausztria, hanem — és itt látszott ki a pangermánység ló-lába — a „Bund”, a német szövetséghez tartozó részek javára is. — Mielőtt azonban benyujtot-ták volna, a kormány megkísérelte az ifurak megrendszabályozását. 11 dikén az egyetem ta-nárainak a főkanzellár Inzaghi gróf megparan-csolta, hogy másnap d. e. 9 órákor az egyetem tanácstermében gyűljenek össze és a tanulókat tiltás el a császárhoz intézendő felírat szerkesz-

tésétől és aláírásától. A tanárok megjelentek, de a tanulók is és elepték az aula tágas folyosóit, a teret és az utcákat és követelték a főkan-czellár parancsára elzárt tantermek kinyitását, mert különben erőszakot használnak. Endlicher és Itey professzorok igyekeztek őket lecsillapí-tani, de ők ragaszkodtak ahhoz, hogy a felírat „még ma” és „egyenesen a császár kezébe” a tanárok által átnyujtassék. Nagynehezen sikerült az audienciát kieszközölni, a császár az állam-tanács egybehívása és Endlicher magyarzó szavai után, hogy a gyűlőt államkancellárt, Metter-nichet elkell csapni, a felíratot elfogadta, meg-igérte, hogy a dolgot megfontolja, de határozott választ nem adott.

Ily konstellációk között köszöntött be a szerencsétlen számú nap: márczius 13 dika. A deákok már reggeli 8 órákor összegyűlekeztek az egyetem nagytermében, hogy Itey jelentését a császár fogadásáról hallgassák. De a fiatal szívek nem hallgatták Itey csitító szavait, át; hanem ezzel a kiáltással: „az országhoz!” az egyetemterre és onnét a kíváncsi néptömegeg-gel, amely egy politikai demonstrációnak új és hallatlan színjátékát akarta élvezni, az ország-házhhoz vonult. Midőn az ellenállhatatlan népara-dat az országház udvarához ért, egy sebész, dr. Fischhof — akit Bécsben két éve temettek — a melléte állók vállaira emelte, fejtette ki az osztrák nép kívánalmait. Még egy másik orvos, dr. Goldmark tüzelte föl a népet, mondván: „A nép monologizál, hadd tartson párbeszédet a képviselőkkel!” — Előnyomultak egész a tárgya-lási teremig, ahonnét az elnök, Montecucoli gróf-nak arra a kérdésére, mit akarnak? Fischhof felelt: Mi a nép nevében jöttünk azért, hogy a

8. Wagner F. „Disztrészen”, induló; előadja a fő-gymnasium zenekara.

— A megyei közutak fentartása. A ver-senyárlejtés, melyet Daniel László alispán Torontálmegye tizenegy utvonala fentartá-sára szükséges fedőanyag biztosítására hirdett ezuttal eltört egy fontos tekintetben az eddigi szokástól. A kavicszállítást ugyanis eddig min-dig csak egy évre biztosították, most azonban az árlejtést akkép irták ki, hogy a vállalkozók ajánlataikban megjelölni tartoznak, milyen árban adják a kavicsot egy évre és milyenben négy évre. Az így szerzett ajánlatokból aztán kintűnt, hogy az egyszerre négy évre való szállítás négy-öt százalékkal olcsóbb az egy évre való szállításnál s a megtakarítás, amit a megye ekképpen tesz, évente nyolcz-kilencezer forintra rug. A köz-igazgatási bizottság a napokban tartott ülésén döntött az államépítészeti hivatalnak a beérkezet ajánlatokra tett javaslata fölött. Alább közöljük, hogy a döntés miképen esett, megjegyezve, hogy az utvonalak mellett kintűntetett összegek az egy évre szükséges kavicsmennyiség árának fe-lelnek meg, tehát a négy öt százaléknyi megtaka-ritás, ami a négy esztendőre való szállítás előnye, ezekből az összegekből még levonandó lésson.

Freund Henrik és fiai budapesti vál-lalkozó lett:

a nagybecskerek-perjámos-ujfalusi utvonali évi	26119 frtért,
„ zombolya-kisörszi „	17900 „
„ pancsovai „	3367 „
„ titeli „	11400 „
a melence-törökbecse-nagykikindai „	8546 „

A Torontáli helyi érdekű vasutak részvénytársaságé lett:

a nagybecskerek-temesvári utvonali évi	14000 frtért,
a mólósdettai „	5600 „
a szárcsa-vattinai „	4000 „
a tomasovác-alibunnári „	6200 „

Dénes Zsigmond budapesti vállalko-zó lett:

a nagybecskerek-zsabyai utvonali évi	6400 frtért,
a t.-kanizsa-oroszlámos kiszombori utvonali évi	12400 „

Kovács Mór temesvári vállalkozó lett:

a nagykikinda-perjámosi utvonali évi	9450 frtért,
„ adai „	8750 „

A pancsovakubini utvonali tekintetében végleges elhatározás csak később történik. Erre a vonalra ugyanis Hertelendyfalva község előjárósága is ajánlatot tett, amely azonban egy forinttal drágábbá Freund Henrik és fiai cég ajánlatánál. A nevezett község elő-járósága felhívott, tegye meg pótajánlatát, amely, ha egy áru lesz a Freund céggel előnyben részesül. Máskülönben ez a vonal is, amelyhez 6600 forint áru kavics kell évente, a Freund Henrik és fiai céggé lesz. Ugyan-ocsk a Freund cég ajánlata volt a legolcsóbb

követeket rokonszenvünkkel támogassuk; kíván-ságunk a felíratban van kifejezve. Montecucoli azt válaszolta: a mi óhajaink ugyanazonosok a népével — képzelhető mily őszinte volt e vá-lasz — a császár már intézkedett is, hogy az összes rendek tanácskozára behívassanak; — kívánatos tehát, hogy a törvényes uton maradjunk és azért hagyjanak nekünk időt és nyug-tot. De az intés már elkészt. Az alatt levő tö-meg abban a hiszemben, hogy Fischhofot elfogták zugni kezdett, magát mire ez Montecucolival együtt az ablaknál mutatá és ez felszólítá a népet, vá-laszson 12 tagot, akik a tanácskozásonként mint a nép tanúi és képviselői jelen legyenek. Erre a nép kivonult a folyosóról és a rendek tovább tanácskoztak a „megerősített rajxrát” az osztrak sógoroknak évtizedeken át kísértő, politikai szörnyszülőttje fölött. A tömeg lent az oszlop-csarnokban a választáshoz fogott. E közben újabb és újabb szónokok léptek fel a tribüná-gyanánt szolgáló kutra. Legkényelmesebben szó-nokolt, de legtöbb hatást ért el az a fiatal em-ber, aki Kanettnek márczius 3-iki beszédjét fel-olvasta és a végén egy pohár frissen meritett vizet ivott az egységes, szabad, alkotmányos Ausztria egészségére! Ismeretlen kéz egy czédulát dob le az emeletre, amelyben közli, hogy a császár általánosságban korszerű javításokat íger. Zugás a nép közt, amely mindezt nagyon ke-vésnek találja: egy fiatal ember szétszakítja a czédulát „a nép nevében.” Egy másik szónok Metternichnek s jezsuitáknak eltávolítását, pol-gárőrséget követel. A papirhős ifju felszalad az emeletre és az udvari erkélyről kiáltja: „Alkot-mányt akarunk: éljen Ausztria alkotmányos — császára!”

as ujonnan építendő nagybecskerek zsombolyai utvonatra, amelyhez 26846 forint árukavics szállítandó évente.

— **Áthelyezés.** A kereskedelemügyi miniszter Weisz Gyula kir. segédmérnököt a löcsei államépítészeti hivatalból a nagybecskerek állami építészeti hivatalhoz helyezte át.

— **A vöröskeresztesztyelet a szűkölködőkért.** Az országos vöröskeresztesztyelet torontálme gyei választmányának legutóbbi ülésén, mint annak idején megirtuk, gyűjtőív kibocsátását határozta el, amelyen a muslyai, esetleg a megye másrésztelén az abnormis kemény tél következtében szűkölködők érdekében a közönség jótékonyágához fordulnak. Rövid idő alatt 116 frt 50 kr készpénz, száz kilo burgonya, egy zsák és egy véka bab, két sonka és egy zsák liszt került össze az iv révén. Az ekkép összegyűlt terményeket az adományozott készpénzből vásárolt tíz méter-mázsa liszttel együtt Reitter Oszkár, v. kapitány a napokban osztotta ki a muslyai inségeseknek s a fenmaradt 21 frt 65 krt pedig további felhasználás végett a vöröskeresztesztyeleti pénztárnak szolgáltatta át. Az egyi egyült adományokhoz Nagybecskerek jótékony emberbarátai a következő arányban járultak:

Rónay Olga 8 frt, Rónay Jenő 8 frt, Delimanits Miczi 2 sonka, Eisenstädter Julia 1 zsák paszuly, Menczer Lipétné 4 frt, Steinitzer Gézáné 5 frt, Poroszkay Béla 1 véka paszuly, Weisz Izidor és neje 10 frt, Reitter Oszkár 2 frt, Keresztes Aladar 2 frt, Fóris József 2 frt, Steinitzer Géza 5 frt, Daniel László 2 frt 50 kr, Kovács Imre 1 zsák liszt, Eckstein Vilmos 100 kiló burgonya, Klein Bernát 2 frt, Klein Móricz 2 frt, Billitz János 3 frt, Grünbaum Vilmos 1 frt 50 kr, Haidegger Odón 2 frt, Schlesinger Gerson 2 frt, Deutsch Zsigmond 3 frt, Hiller 1 frt, Kurländer Imréné 3 frt, öz. Schwarz Mihályné 2 frt, Daun Gyula 3 frt, Kovács Gedeon 1 frt 50 kr, Spiro Karoly 50 kr, Kokits A. F. 1 frt, dr. Papay (Budapest) 1 frt és a Torontáli takaré- és hitelbank 40 frt.

— **Márczius 15.** A szabadság hajnalának felderültét a lapunk tegnapi számában részletezett ünepken kívül még két helyütt ülték meg méltó módon: a nagybecskerek polgári iskola és a kereskedő ifjak egylete kebelében.

A nagybecskerek polgári iskola szabadságünnepe igazi iskolai jellegű volt, olyan, amint az ilyen természetű ünepségek lenni kell, hogy megfelelhessen a megemlékezés főfontossága mellett sem kicsinylendő ama másik hivatásának is, amely abból áll, hogy a növendékek bent a hazaszeretet szent tűzét fejlesztjük, ápoljuk. A polgári iskola ünepségén Knyaskó Lajos,

az intézet derék igazgatója szónoki hévvel előadott átgondolt beszédén kívül kizáróan növendékek előadásai szerepeltek. Úgyesen szavalt Knyaskó Ervin és Fischer Emil, értelmes szabad előadást tartott Bancsák Mihály s márczius 15-ikének emlékeztetőt, oly élvezetes felolvasásban fejtegette Réczey Odón, hogy dolgozatáért valóban elismerést érdemel. Az énekkar három számban szerepelt, ezuttal is bebizonyítva, hogy Dold István tanító igazi lelkesedéssel és szakértelemmel felel meg nehéz kötelességének s hogy a fiuk ez irányú oktatása biztos kezekbe van bízva. A sikerült ünepélyt szép számú közönség hallgatta végig. A számos szülő és érdeklődő között ott láttuk a kir. tanfelügyelőség személyzetét teljes számban Steinbach Antal kir. tanácsossal az élén, Kovács Agoston kir. tanácsost és dr. Plechl Szilárd megyei főorvost, az iskola gondnokági elnökét.

A nagybecskerek kereskedő ifjak egyletének a Korona-fogadó nagyertermében tegnap este végbement ünepélye méltó befejezése volt a nemzeti ébredés nagy napja emlékére lefolyt ünepségeknek. A minden ízében sikerült ünepélyt a férfiak által szabatosan énekelte Hazádnak rendületlenül nyitotta meg. Nemes hévvel szavalt ezután Semsey Gyula Endrődynek egy hazafiu szellemű költeményét. Ugyant, mint Nocker János énekét, ami a műsor harmadik számaként következett, a közönség sajnósan megtapsolta. Kokits Elza és Kokits János adták azután zongorán és fúszharmoniumon elő a Faust duót. A lelkes tetaszényilvánításokra még egy számmal kellett előadásukat megtoldaniok. Sorban utolsó, de hatásban legintenzívebb volt az a humoros felolvasás, amelyet dr. Kardos Samu tartott, hatásos pointirozással mutatva be a elmes ötlettel tarkított, formai szépségeiben is bővelkedő dolgozatát. A felolvasást, amelynek folyamában gyakran hangzott fel általános derűtség, hosszantartó, sajnó taps követte. Ezután táncz volt.

Táviratok.

A hadsereg felügyelői.

Budapest, márcz. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király a hadsereg felügyelőivé Schönfeld és Windischgrätz tábornagyokat nevezte ki, Appel báróhoz pedig legfelsőbb kizáró intézet, tudatva, hogy magasabb szempontokból eddigi állásában kellett meghagyni.

ez annyira felingerelte a Burgba menesztett deputáció elmaradása miatt már smegy is felizgott népet, hogy ez a képviselőházban még épen maradt ajtót, ablakokat, székeket, asztalokat dühben szétördelte és a darabokkal a katonaságot kezdte dobálni.

Mert a katonaság már megtette az óvintézkedéseket. A várkapukat bezárták; őrszemek jártak be a várost; ágyukat vontattak a terekre a nép szemé lattára élesre töltötték a fegyvert. Az „am Hof” terén, Albrecht főhercegre, a parancsnok vezetése alatt, gyalogság, lovasság és tüzérség volt koncentráva.

A képviselőházban történtek után a pionirok parancsot kaptak, hogy az uri utazót tisztítsák ki. Az országánál a katonaságot püsszegéssel, fűttel fogadták; sőt a munkások már letördelték a czeftablákat, tört létrákkal és kövekkel, fadarabokkal dobáldoztak és egy lövés is esett. Ki tudja, nem-e egy katona pukkantotta el fegyverét? Cermák százados, egy tégladarabtól találva, elbukott. Ezen elkeseredve, a főherceg tüzet vezényelt és löttek a tömeg közé. Egy Spitzer nevű technikus volt a szabadság első vértanúja. — A rendőrlaktanyáról is ötször löttek a népre és a sebesülteken kívül vagy negyven halott vére festette pirosra az utca kövezetét. Voltak köztük tanúok, bámész uri fők; de nagyrészt mesterlegények. — A város több más helyén voltak véres jelenetek. — A védtelen tömeg szaladt a polgármesterhez, kérje meg a főherceget, ne tüzeltesen és hogy rukkoltassa ki a polgárorséget. — A polgárorség bizony, daczára, hogy utcaszerte doboltattak, nagyon lanyhán gyűlt egybe. — Ekkor megkezdődtek a deputációk. Az egyetemi ifjuság, a polgárság: de a császár rosszul érezte magát és mindkettőt Lajos főhercegrez utasították: aki szép szóval, de üres marokkal bocsátotta el őket.

Az erdélyi ref. statusgyűlés.

Budapest, márcz. 16. (A „Torontál” ered. távirata.) Kolozsvárról telegrafálják: Tegnap ült össze az erdélyi reformatus statusgyűlés. Gróf Bethlen Gábor elnöki megnyitójában hangsúlyozta, hogy bár az egyházi téren sok helyen durva kezekkel próbálják felkorbácsolni a vallási fanatizmust, Erdélybe ez nem hatolt, mert ott nem ismerik ezt a kísérletet megköczkázatni.

Bányarobbanás.

Budapest, márczius 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Troppauból telegrafálják, hogy a város melletti Hohenegg-tárnában, amely az elhunyt Albrecht főherceg tulajdona volt, robbanás történt. Eddig a bevolt 280 munkás közül nyolcvan könnyen sebesültet huztak ki.

A titkos konzisztórium.

Budapest, márczius 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rómából telegrafálják: A pápa a márczius 18-iki titkos konzisztóriumában fontos politikai nyilatkozatot fog tenni, amelyben a magyar házasságjogra is kiterjeszkedik.

Megostromolt szerkesztőség.

Budapest, márczius 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) Madridból telegrafálják, hogy a Globo szerkesztőségét háromszáz tiszt megtámadta. A főszerkesztőt és két szerkesztőt megsebesítették.

Felolvas szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.
Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

Nyilttér.

Női- és férfi-ruhaszövetek, legújabb tavaszi és nyári divat 14 krtól

kezdve méterenként, valamint a legczélszerűbb és legfinomabb ruhakelmék. Méter- és darabszámra portomentes küldéssel Európa minden országában házhoz szállítva.

Minták rögtön bérmentve! Színezett arvatűkék ingyen! OETTINGER & Co., Zürich (Schweiz)
Kittűnt. 1883. Divatruház női- és férfi-confectiókban.

(189—51)

*) Az e rovat alatt közöltékekért nem vállal felelősséget a szerk.

Megválasztották a tizenkét tagot s ezek nagynehezen, a tömegtől szorongatva, fölvergődtek a rendek tanácskozási termébe. Itt aztán rájuk riváltak: „mit akarnak és mit akar a tömeg ott alant?” — A tizenkettők egyike válaszolt, hogy az egybeverődött tömeg első gondolata az volt, hogy a rendeknek eddigi liberális magaviseléséért köszönetet mondjon; de a ledobott papirszelet miatt óriási alant az eikeseredés. Kérdjük tehát; ez-e az egész, vagy lesz még valami? Ha nem lesz, akkor nem teieitünk a kedélyek lecsillapításáért; ha igen, ugy lecsittitjuk a népet. — Egy másik küldött Montecucoli válaszára tetteket akart és nem szavakat. Alant a nép sugott, tombolt; gróf Colloredo a deputációval együtt az udvari erkélyről nyugalomra intette. „Még ma! még ma!” Két képviselő felolvasta a már keresztültárgyalt petíciót, a nép csak zugott. — A 12 tagú küldöttség a tömegtől szorongatva, egy zárt folyosóba tévedt, mire ez megijedt és egyik tagja elkialtja magát „Gyertek föl, segítetek, bezártak bennünket!” — A nép föl, összezsua ajtót, ablakot és kiszabadítja a küldöttséget. — E lármától a rendek is megszeppentek és nem éreztek magukat biztonságban; einökük kijelentette, hogy most már nincs egyebet mit tenni, mint az egészesomó petíciót a császárnak átnyújtani. — Így megindult a menet, a kérvényeket vivő küldöttséggel, — majd azt mondtam Versailles — Hofburg felé. A képviselők hátramaradt része a mellékhelyiségekbe vonult és a tanacsatermet a nép foglalta el, bizottságá alakult és winstetteni Copka lovag polgármesterhez menesztett három embert, hogy a katonai beavatkozás meggátalása végett küldjön oda egy óra alatt száz polgárórt. A polgárnagyur eleinte ellujt, eltagadtatta magát, de később fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy küld száz polgárórt; de bizony egyet sem küldött, s

Metternich belátva, hogy rendszere és helyzete tarthatatlan, beadta lemondását: „Belátom, mondá ő emlékbeszédében, hogy lemondásomat akép forják magyarázni, hogy elárultam a monarchiát. Ez ellen óvást emelek; mert csak azok az országok enyésznek el, amelyek önmagukat megadják.” — E lemondásnak, mit a nemzet ujjongva fogadott, megett rögtön az erkölcsi hatása. Az udvar — legalább látszólag — elismerte az újítások szükségét és evégből tanácskozást ígért; megengedte a tanuló és a polgárság felfegyverzését előirt számú töltényekkel; kilátásba helyezte a sajtószabadságot — porozországi mintára és — ami fő — eltávolította a népszabadság konok ellenségét — Metternich herceget.

A mézes madzag keresztül volt huava Ausztria száján. Következett azután a nesse semmi, fogd meg jól politikája és egy hosszú, hosszú elnyomatás. Mozgalma belefutadt az udvaronczság mocsarába.

Magyarország kaparta ki a gesztenyét Ausztria számára: az ő szabadságának fáját is a mi névtelen fölisteneink vére fakasztotta. Forradalma a mienkből meritte erejét és nekünk köszönheti azokat a vívmányokat, melyeket az 1865—67 diki törvényhozás testesített meg.

Igy lesz ez ezentul is. Hazánk van hivatva arra, hogy emlője legyen a monarchia népeinek. Ebből az emlőből fogják a mi oktanul elégedetlen nemzetiségeink épügy, mint Ausztria népei szivni a szabadság eszméit; ebből a méhből fogják élvezni a jog gyümölcsét, és eljön még az idő, amikor — amint attól most elmaradnak — velünk együtt fogják megünnepelni a szabadságnak — ami az ő szabadságuk is — hajnalhasadását, márczius 15-dikét!

Nem a reklámnak, hanem a sok ezer ember általi személyes továbbajánlásnak, — a kik a

Richter-féle Tinct. capsici comp.-t
(Horgony-Pain-Expellert)

az utolsó 25 évben jó sikerrel használták, — köszönhető ezen igazán biztos hatású háziszor nagy elterjedésének és általános kedveltségének. Ki a Tinct. capsici comp.-t (Horgony-Pain-Expellert) készítenél, csúznál (tagszággatásnál), keresztcsont-fájásnál, fej- és fogfájásnál, csípőfájdalomnál, fájdalomszorongó bedörzsolésként alkalmazta, abból egy üveget mindig készletben fog tartani, hogy azt meghűléseknél is, mint leveztető, elhárító szernek alkalmazhassa. Ezen rég jönnek bizonyított háziszorok ára igen olcsó, tudniillik 40 kr., 70 kr. és 1 frt. 20 kr. üvegenként. — Kapható a gyógyszerárakban; Budapest: **Török József** gyógyszerésznél.

Csak a „Horgony” védjeggyel ellátott üvegek elfogadandók.
Richter-féle gyár Rudolstadtban, Thüring.

(21-14.7)

Elsőrendű harzi kanári madarak!
valamint egyéb éneklők kaphatók 7—20 márkáértban, 8 napi próbaidő mellett (146-6.3)
W. Heeringnél, St. Andreasberg, in Harz
Bánásmód és árjegyzék díjmentesen.

Itt még soha nem volt!
A világhírű
gondolat olvasó
rövid időre ideérkezett.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy keresztül utazásomban itt néhány napig időzni fogok és tudományommal nevet, kort, gondolatot, foglalkozást, multat és jövőt mindenkinek mondom.

Csak még szerdáiig!
Senkise mulassza el.

Mivel tudományommal Európa legnagyobb városaiban, úgy Budapesten, Pozsonyban, Temesvárott, Kassán és Verseczen, is mindent a legnagyobb csodálkozást és elismerést arattam, remélem, hogy a helybeli n. é. közönség a végből, hogy **meggyőződjék,** szíves látogatásával megtisztelni fog.

Lakásom:
Gabonatér, Obrat-féle ház, 9. szám,
az udvarban.

Társalgási idő: reggel 8—12 óráig,
d. u. 1—7 óráig.

(192-x.6)

Kiváló tisztelettel

Peán J. B.

809. szám. kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye antalfalvi járásába bekebelezett Idvor községben megüresedett segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek s ezen állásnak választás utján leendő betöltésére 1895. évi április hó 9-ikének d. e. 10 óráját kitűzöm.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy a segédjegyzők alkalmazásáról szóló megyei szabályrendelet 5. §. jeltett elméleti képesítést az eddigi gyakorlatot és erkölcsi magaviseletet igazoló okmányokkal kellőleg felszerelt pályázati kérelmüket 1895. évi április hó 8-ig hozzám nyújtsák be.

A jeltett segédjegyzői állás javadalmazása évi 480 frt fizetés és 48 frt évi lakbér.

Antalfalván, 1895. évi március hó 10-én.

(220-8.1)

Fóris,
h. főszolgabíró.

Egy hét szobából álló urilakás a megfelelő mellékhelyiségekkel, istállóval, kocsiszinnel és egy nagy szőlőkerttel kiadó. Ezen lakás esetleg két kisebb lakásra is osztható.

Közelebbit megtudhatni e lap kiadóhivatalában.

(136-x.9)

Árlejtségi hirdetmény.

Az alibunári gör. kel. román egyház-község új templomának felépítésére árlejtségi felhívást hirdet 37.841 frt 37 kr kiáltási ár mellett. Az árlejtségi ideje április hó 16-án délelőtt fog megtartatni.

Szakképzett vállalkozók ajánlataikat fenti határidőig 10%-os bánatpénzkegyeletben az alibunári gör. kel. román lelkesíti hivatalnál beadhatják, hol a költség-előirányzat, a feltételek és tervezetek is bármikor betekintheők.

(214-3.3)

Az egyházi bizottság.

!Pénz!
földekre és házakra
a legolcsóbb kamatok mellett

a legkisebb öszegtől a legmagasabbig közvetítetik.

A visszafizetés tetszes és tehetség szerint történhetik.

Pontos és gyors keresztülvételezés felett mindenki meggyőződve lehet és szolgálk minden e szakmába vágó felvilágosítással bérmentve.

Együttal ajánlom magamat mindennemű állami és magánsorsjegyek, arany és ezüst pénzek, idegen bankjegyek méltányos bevasárlása és eladására, nemkülönb mindenemű szelvények beváltására.

(131-26.4)

Igervények minden huzásra.

Részletlevelek valamennyi sorsjegyekről.

I. nagybecskereki váltó- és bizományi üzlet

Kadelsburger L.

Telefon 35. szám.

Telefon 35. szám.

Kurländer Imre

Nagy-Becskek, Korona-utca 585. szám, a gőzmalommal szemben.

Legjobb minőségű

száraz tűzifa.

Szagtalan valódi

POROSZ KÖSZÉN

a Wildensteinsegen-Richterhof-féle bányákból hőtartalom és minőségre nézve a szárazföld minden egyéb kőszénét felülmúlja.

(8-34.30)

Uj sörraktár.

Uj sörraktár.

A pilseni versenytársra.

Értesitem úgy a t. vendégülösöket, valamint a t. magánfogyasztókat, hogy a nevezetes

nagy-szent-miklósi

serfőzde-részvénytársaság

készítményeinek eladását Nagybecskerek és vidékére átvettem és úgy hordókban, mint üvegekben

Jenő főherczeg-utca 9. szám alatt,

a nagy hid mellett állandó raktárt tartok.

A sör minőségére és ízére nézve szakértők véleménye szerint bátran állitható, hogy bármely helyi gyártmányal kiállja a versenyt, sőt az utólrhetetlen pilseni sörhöz hasonló, miről próbamegrendelésnél meggyőződhetnek.

Szíves pártfogásukat kérve, kiváló tisztelettel

(179-10.8)

Bröder Ignác, Jenő főherczeg-utca 9. sz.

Megrendeléseket felvesz SONNENFELD EMIL szállító Hunyady-utca.

Uj sörraktár.